

**NASDAQ
STOCKHOLM
ÖVERVAKNING AV
REGELBUNDEN
FINANSIELL
INFORMATION 2016**

Sammanfattning	3
Om rapporten och börsens uppdrag	4
Organisation och metod för granskningen.....	5
Bedömning, påföljder och tillsynsåtgärder	5
Urval.....	7
Tematisk genomgång av årsredovisningar	9
Europeiskt samarbete	12
Fokusområden för årsredovisningar 2016	14
Resultat av årets granskning	16
Kritikärenden och Begäran om rättelse	17
Påpekanden och övriga kommentarer	22

SAMMANFATTNING

Nasdaq Stockholm AB ("Börsen") är genom lag ålagd att bedriva övervakning av finansiell information från bolag med värdepapper upptagna till handel på Nasdaq Stockholm. Granskningen 2016 har omfattat finansiella rapporter från 97 (2015: 85) bolag samt merparten av de delårsrapporter som har publicerats av samtliga noterade bolag. Granskningen har i första hand skett i förhållande till bestämmelserna i IAS-förordningen och årsredovisningslagen.

Liksom föregående år har årets genomgång i första hand genererat kritik och påpekanden avseende IAS 36 *Nedskrivningar* och IAS 1 *Utformning av finansiella rapporter*. Börsen konstaterar att upplysningar om nedskrivningar fortfarande utgör merparten av bristerna varför dessa även kommer att prioriteras vid nästa års granskning. Brister i IAS 1 kommer att vara i fokus genom ESMA:s prioriterade områden. Årets granskning har resulterat i de första besluten om överträdelser av ESMA:s Riktlinjer för Alternativa nyckeltal. Även den kommer att vara fortsatt i fokus under 2017. I årets granskning har noterats att upplysningar om pensionsförpliktelser bör förbättras. De diskonteringsräntor som svenska företag använder för att beräkna värdet av pensionsförpliktelser skiljer sig åt mer än man rimligen kan förvänta sig. Börsen kommer därför ha IAS 19 med som prioriterat område i nästa års granskning.

Börsen har genomfört en tematisk genomgång av årsredovisningar avseende omfattning och innehåll i årsredovisningens olika delar. Genomgången har även syftat till att samla information om förekomsten av redovisning av utvecklade verksamhet och om segmentredovisning.

Från och med årets granskning har Börsen gjort vissa anpassningar av bedömningar för att ha en bättre anslutning mellan börsens påföljder och tillsynsåtgärder i enlighet med ESMA:s riktlinjer. Anpassningen har resulterat i en något högre väsentlighetsbedömning för överträdelser som resulterar i en tillsynsåtgärd, med påföljd att dessa i större utsträckning än tidigare meddelas tillsammans med påföljd i form av kritik och i vissa fall även påpekanden.

Som Börsen tidigare refererat till har Regeringen under 2013 tillsatt en utredning för att ta fram förslag till hur tillsynen över emittenters finansiella redovisning bör organiseras framdeles. I slutet av 2014 föreslog utredningen, i korthet, att ansvaret för att utöva denna tillsyn skulle överföras från marknadsplatserna till Finansinspektionen. Finansdepartementet har sedan dess meddelat att något lagförslag inte kunnat utarbetas i tid för den föreslagna tidpunkten och att en förändring tidigast kan förväntas ske per årsskiftet 2017/2018. Börsen kommer därför att utföra granskningar av finansiella rapporter även under 2017.

ESMA:s rapport över prioriterade tillsynsområden¹ publicerades i november 2016 och anger följande fokusområden inför granskning av årsredovisningar för 2016:

- rapportering av finansiella resultat;
- finansiella instrument: skillnaden mellan kapital – och skuldinstrument;
- upplysningar om påverkan av nya IFRS-standarder.

Stockholm, 19 december 2016

¹ *Public Statement European common enforcement priorities for 2016 financial statements*, ESMA/2016/1528.

OM RAPPORTEN OCH BÖRSENS UPPDRAG

Nasdaq Stockholm AB ("Börsen") är genom lag ålagd att bedriva övervakning av regelbunden finansiell information från bolag med värdepapper upptagna till handel på Nasdaq Stockholm. Detta följer av bestämmelserna i 16 kapitlet i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden ("LVM"). Övervakningsuppgifterna består i att kontrollera att den regelbundna finansiella informationen upprättas i tid och att den är upprättad i enlighet med relevanta finansiella rapporteringsramverk, såsom IFRS och Årsredovisningslagen ("ÅRL"). Syftet med övervakningen är att skydda investerare och främja allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden, genom att bidra till en ökad öppenhet i den finansiella informationen. Finansinspektionen ("FI") är behörig myndighet för redovisningstillsynen och har meddelat föreskrifter i 5 kap. FFFS 2007:17 om hur övervakningen ska bedrivas. FI ska övervaka att börserna uppfyller sin skyldighet att ha en väl fungerande övervakningsfunktion.

Börsen deltar tillsammans med Finansinspektionen och NGM² i den internationella samordningen av redovisningstillsynen av noterade bolag inom EU. Detta arbete bedrivs inom ramen för ESMA³. Börsen deltar i av ESMA regelbundet anordnade möten mellan tillsynsmyndigheterna, European Enforcers Coordination Sessions ("EECS"). Samarbetet syftar till att främja en enhetlig tillämpning av IFRS-standarderna samt en enhetlig tillsyn.

Som en del av ovanstående uppdrag ska Börsen varje år lämna en slutrapport över den granskning som Börsen har genomfört under året och vad denna har resulterat i. Börsen publicerar sin slutrapport innan årsskiftet för att ge de noterade bolagen möjlighet att anpassa sin kommande redovisning utifrån de synpunkter som övervakningen har genererat.

De iakttagelser som beskrivs i denna rapport baseras på konstaterade brister i enskilda bolag. Eftersom Börsen endast undersöker ett urval av årsredovisningarna kan motsvarande brister även förekomma hos andra bolag. Börsen gör alltid en väsentlighetsbedömning av den aktuella bristen vilket påverkar Börsens slutliga ställningstagande samt behovet av åtgärder från bolagets sida.

Vilken information som är väsentlig i slutändan är i högsta grad bolagsspecifik och det går därför inte att göra generella tolkningar av börsens iakttagelser. En avvikande iakttagelse i ett litet bolag eller i en viss bransch kan vara av väsentlig betydelse medan en motsvarande iakttagelse i ett annat bolag, verksamt i en annan bransch eller med annan storlek, kan vara uppenbart oväsentlig.

Syftet med en vidare spridning av denna rapport är att underlätta för bolagen att utveckla och förbättra sin externa informationsgivning. Det är upp till det enskilda bolaget att bestämma om Börsens iakttagelser i denna rapport kan eller bör påverka bolagets finansiella rapporter.

Iakttagelserna i rapporten har tidigare redovisats vid ett seminarium anordnat av börsen den 14 december 2016. Presentationsmaterialet från detta tillfälle finns på börsens webbplats, under avsnittet redovisningstillsyn⁴. En engelsk sammanfattning av rapporten kommer att lämnas till EECS och även finnas tillgänglig på börsens hemsida.

Som Börsen tidigare refererat till har Regeringen under 2013 tillsatt en utredning för att ta fram förslag till hur tillsynen över emittenters finansiella redovisning bör organiseras framdeles. I slutet av 2014 föreslog utredningen, i korthet, att ansvaret för att utöva denna tillsyn skulle överföras från marknadsplatserna till Finansinspektionen. Den tidpunkt utredningen föreslog för övergången var årsskiftet 2015/2016. Finansdepartementet har sedan dess meddelat att något lagförslag inte kunnat utarbetas i tid för den föreslagna tidpunkten och att en förändring tidigast kan förväntas ske per

² Nordic Growth Market

³ European Securities and Markets Authority

⁴ Se sista sidan angående hänvisning till webbplats.

årsskiftet 2017/2018. Det är således fortsatt marknadsplatserna som hanterar denna tillsyn och de företag vars instrument tagits upp till handel på Nasdaq Stockholm kommer även under 2017, att ha kontakt med Börsen i detta sammanhang.

ORGANISATION OCH METOD FÖR GRANSKNINGEN

Övervakningen av finansiell rapportering hanteras av Börsens bolagsövervakning. För att kunna hålla hög kvalitet på granskningen anlitar Börsen även extern expertis. Deras åtaganden är reglerade i särskilda avtal avseende omfattning, kostnad, intressekonflikter och tystnadsplikt. Det är dock alltid Börsen som bedömer och tar beslut i varje enskilt ärende samt sköter kommunikationen med de bolag som omfattas av granskningen.

Granskningen omfattar de bolag som har överlåtbara värdepapper upptagna till handel på Nasdaq Stockholm och som inte utgör undantag enligt 16 kap., 2-3§ LVM. Börsen granskar årsredovisningar samt i tillämplig omfattning, delårsrapporter och bokslutskommunikéer. Granskningen sker löpande men utgår i väsentlig omfattning från en årlig urvalsprocess (se nedan). De bolag som ingått i årets urval erhöll i mars 2016 ett brev från Börsen med information om att bolagets årsredovisning skulle granskas utifrån bestämmelserna i IFRS och ÅRL.

Granskningen av den finansiella informationen görs av intern eller extern redovisningsexpertis. Börsen sammanställer de iakttagelser och frågor som granskningen genererar och det granskade bolaget ombeds därefter att kommentera dessa. Normalt beaktas inte klart oväsentliga upplysningsbrister i granskningen. Det kan dock inte alltid bedömas om utelämnade upplysningar är i överensstämmelse med IFRS. Börsen har i sådana fall bett bolagen att redogöra för på vilka grunder som de har valt att utelämnat upplysningarna. Börsen har noterat att många bolag i större utsträckning än tidigare i sina svar har motiverat varför viss information har bedömts som oväsentlig, vilket är en positiv utveckling.

BEDÖMNING, PÅFÖLJDER OCH TILLSYNSÅTGÄRDER

Baserat på ovanstående korrespondens gör Börsen en bedömning i vilken mån bolaget har agerat i strid med gällande regelverk samt graden av överträdelse, framförallt kopplad till investerarnas möjlighet att värdera bolagets verksamhet med hjälp av den finansiella informationen. Vid denna bedömning tar Börsen även hjälp av tidigare beslut i EECS interna gemensamma databas för registrering av viktiga beslut som fattas inom ramen för redovisningstillsynen i alla EU-medlemsländer. Börsen diskuterar vissa fall inom EECS innan ett beslut tas (se sidan 12 för mer information om den europeiska samordningen av redovisningstillsyn).

Utgångspunkten i efterlevnaden av IFRS är bestämmelsen om väsentlighet som följer av IAS 8, punkt 5. Där anges att utelämnanden eller felaktigheter i redovisade poster är väsentliga om de, var för sig eller gemensamt, kan påverka de ekonomiska beslut som användaren fattar på basis av de finansiella rapporterna. Väsentligheten beror således på storleken och karaktären av de brister som har konstaterats. Med utgångspunkt från väsentlighetskriterierna kategoriseras de slutliga bedömningarna, varpå den aktuella avvikelser eller bristen dels kan resultera i påföljder enligt Börsens regelverk, dels i tillsynsåtgärder enligt ESMA:s riktlinjer för redovisningstillsyn.

Börsen delar in sin bedömning i fyra kategorier kopplade till Börsens påföljder:

- Kategori 1, ingen anmärkning och/eller notering av mindre väsentlig art (övriga kommentarer)
- Kategori 2, påpekande

- Kategori 3, kritik
- Kategori 4, prövning av Disciplinnämnden

Kategori 1, Ingen anmärkning/Övriga kommentarer, innebär att ärendet avslutas utan anmärkning. Börsen kan dock delge bolaget noteringar av mindre väsentlig art i form av övriga kommentarer. Dessa ska dock enbart utgöra ett stöd för bolagets fortsatta redovisningsarbete och kräver inga åtgärder i förhållande till Börsen.

Kategori 2, Påpekande, går något längre än de bestämmelser som framgår av Finansinspektionens föreskrift (FFFS 2007:17) där det endast finns en nivå, s.k. överträdelser. Bakgrunden till att börsen tillämpar en nivå med påpekande grundar sig i att det enligt Börsens erfarenhet ofta finns brister avseende gällande upplysningskrav som sällan uppnår sådan väsentlighet att de föranleder behov av en tillsynsåtgärd men som ändå bör påtalas. Börsen kan bedöma att det finns en risk att avvikelsen eller bristen i framtiden kan bli väsentlig varför bolaget rekommenderas att vidta lämpliga åtgärder för att minimera en sådan risk.

Kategori 3, Kritik, används när bristen bedöms som väsentlig och kan antas påverka investerarnas möjlighet att värdera bolaget eller dess finansiella ställning. Ärenden som avslutas med kritik publiceras i anonym form på börsens hemsida.

En slutskrivelse kan innehålla såväl påpekanden som kritik men kategoriseras utifrån den allvarligaste bedömningen.

Om överträdelsen bedöms som särskilt allvarlig, bedöms medföra skada för investerarna eller på annat sätt kan anses skada marknadens förtroende, lämnas ärendet över till Disciplinnämnden, kategori 4. Innan ett sådant överlämnande sker ska bolaget ges tillfälle att yttra sig över det anmärkningspåstående som börsen har för avsikt att rikta mot bolaget inför Disciplinnämnden.

Börsen har under 2016 gjort vissa anpassningar av ovanstående kategoriseringar i enlighet med ESMA:s riktlinjer. Anpassningen har resulterat i en något högre väsentlighetsbedömning för överträdelser som resulterar i en tillsynsåtgärd med påföljd att dessa i större utsträckning än tidigare meddelas tillsammans med påföljd i form av kritik.

Som en del av det ansvar som genom lag delegerats till Börsen, ska Börsen i enskilda ärenden besluta om någon av de tillsynsåtgärder som står till förfogande ska vidtas. De påföljder som beskrivits ovan utgör sanktioner för underlåtenhet att följa regelverk, medan tillsynsåtgärderna syftar till att säkerställa att investerarna får tillgång till rättvisande information om emittenten. Enligt ESMA:s riktlinjer för redovisningstillsyn kan Börsen:

- uppmana bolaget att anpassa/rätta sin redovisning i kommande finansiella rapportering;
- begära att bolaget går ut med en särskild rättelse i pressmeddelande; eller
- i de fall överträdelsen påverkar marknadens bedömning av bolaget eller riskerar att skada investerare, begära att redan lämnad finansiell information omgående rättas och eventuellt publiceras⁵ på nytt.

⁵ På grund av tidigare rättsfall är det oklart om en ny årsredovisning får upprättas.

Samtliga kategorier tillämpas vanligtvis i kombination med kritik eller disciplinär påföljd. I vissa fall kan även påpekanden föranleda behov av tillsynsåtgärd.

Tillsynsåtgärder	Påföljder
Väsentliga avvikelser	
Rättelse i framtida rapporter	Påpekande, Kritik
Särskild rättelse	Disciplinärende, Kritik
Nya finansiella rapporter	Disciplinärende, Kritik
Oväsentliga avvikelser	
Informera bolaget	Övriga kommentarer

RAPPORTERING OCH UPPFÖLJNING

I samband med att Börsen avslutar ett ärende med en tillsynsåtgärd eller beslutar om att inleda ett disciplinärende (kategori 4) underrättas Finansinspektionen. Beslut om tillsynsåtgärd och/eller påföljd i form av kritik (kategori 3) publiceras i anonymiserad form på Börsens webbplats. Beslut enligt kategori 4 offentliggörs som börsmeddelande och publiceras på Börsens webbplats.

Uppföljning av synpunkter från tidigare granskning görs enligt följande:

- Kategori 1, ingen uppföljning sker.
- Kategori 2, Börsen följer endast upp påpekanden om påföljden har kombinerats med en begäran om rättelse (tillsynsåtgärd).
- Kategori 3, begär Börsen rättelse ska detta följas upp i kommande finansiell rapportering eller i enlighet med de kriterier som begäran omfattar. I övriga fall följer Börsen upp synpunkterna i kommande årsredovisning.
- Kategori 4, begär Börsen omedelbar rättelse ska detta följas upp innan ärendet avslutas, beroende på ärendet och sanktionens art ska bolaget inkomma med åtgärdsplan som Börsen följer upp i nästa års granskning.

URVAL

Den population av bolag som har granskats under 2016 baseras på ett risk- och rotationsbaserat urval i enlighet med ESMA:s riktlinjer om tillsyn över finansiell information i Europa⁶. Det rotationsmässiga (slumpmässiga) urvalet ska säkerställa att alla bolag i regel granskas inom en femårsperiod. Det rotationsmässiga urvalet bestäms i mars varje år.

Det riskbaserade urvalet sker fortlöpande och baseras i stor utsträckning på iakttagelser och noteringar i samband med Börsens löpande informationsövervakning och genomgång av de noterade bolagens periodiska finansiella information. De iakttagelser som görs i granskningen är ofta direkt kopplade till redovisningsfrågor, såsom avsättningar, nedskrivningar, förvärv och jämförelsestörande poster. Andra faktorer som kan styra det riskbaserade urvalet är finansiella problem, väsentliga verksamhetsförändringar, stora ägarförändringar, stort medialt intresse, uppseendeväckande hög värdering eller generella brister i bolagens informationsgivning. Börsen kan också välja att granska avgränsade områden för ett bredare urval av bolag, t.ex. inom en viss bransch.

⁶ "ESMA Guidelines on the enforcement of financial information" (ESMA/2014/807), i den svenska översättningen "ESMA Riktlinjer om tillsyn över finansiell information" (ESMA/2014/1293sv).

Börsen gör även en uppföljning av nyligen noterade bolag (s.k. ettårsuppföljning). I denna uppföljning ingår en genomgång av den finansiella rapporteringen vilket följs upp i Börsens redovisningsövervakning. Även denna uppföljning kan vara anledning att låta ett bolag ingå i riskurvalet.

Utöver ovanstående urval följer börsen upp föregående års granskningar som avslutades med tillsynsåtgärd för att säkerställa att bolagen har beaktat börsens synpunkter i sin nästkommande årsredovisning.

ESMA:s riktlinjer skiljer på en fullständig granskning (*unlimited scope examination*) och en riktad granskning (*focused examination*) av finansiella rapporter. En fullständig granskning innebär att hela innehållet i den finansiella informationen granskas för att identifiera frågor/områden som kräver närmare analys och för att bedöma huruvida den finansiella informationen uppfyller kraven i den relevanta finansiella informationen. En riktad granskning innebär att granskningen omfattar fördefinierade och avgränsade områden/frågor i den finansiella informationen. Exempel på det sistnämnda är bolag där endast nedskrivning av goodwill har varit föremål för granskning.

För att ett ärende ska omfattas av någon av ovanstående definitioner av granskning och därmed inkluderas i statistiken nedan krävs att Börsen har kommunicerat sina iakttagelser och bedömningar till Bolaget, vanligtvis skriftligen. Detta medför att Börsens uppföljning av nyligen noterade Bolag (årsuppföljning) och genomgång av periodiska finansiella rapporter enbart ingår i nedanstående statistik om de medför frågor eller synpunkter från Börsen. Uppföljning av ärenden från 2015 definieras som en riktad granskning. Av nedanstående tabell framgår antalet granskade bolag under 2016 jämfört med föregående år:

	2016	2015	2014
Fullständig granskning	60	53	54
Riktad granskning	37	32	37
(varav uppföljning tidigare år)	(21)	(17)	(19)
Total	97	85	91
Ej avslutad per 31 december	1	5	3
Avslutade	96	80	88

Följande bolag har granskats inom ramen för övervakningen 2016 (exklusive bolag som har följts upp från föregående år):

Fullständig granskning	Fullständig granskning (forts)	Riktad granskning
ABB Ltd	Klövern AB	Anoto Group AB
Addtech AB	Kungsleden AB	Bong AB
Alltele Allmänna Svenska Telefonab	L E Lundbergföretagen AB	Concordia Maritime AB
Atrium Ljungberg AB	Lagercrantz Group AB	Elekta AB
BE Group AB	Länsförsäkringar Bank AB	Fastighets AB Balder
Black Earth Farming Ltd	Länsförsäkringar Hypotek AB	Feelgood AB

Fullständig granskning	Fullständig granskning (forts)	Riktad granskning
Cavotec SA	Medivir AB	Hemfosa Fastigheter AB
Clas Ohlson AB	Net Entertainment AB	Intellecta AB
Corem Property Group AB	New Wave Group	Know IT AB
Doro AB	Nibe Industrier AB	L E Lundbergföretagen AB
Duroc AB	Nordea Bank AB	Mekonomen AB
Elanders AB	Nordnet AB	Net Insight AB
Electra Gruppen AB	Novotek AB	Nobia AB
Elos Medtech AB	Opus Group AB	Sensys Traffic
Fingerprint Cards AB	Ortivus AB	Skandinaviska Enskilda Banken AB
Formpipe Software AB	Oscar Properties Holding AB	Swedbank AB
G5 Entertainment AB	PostNord AB	
GHP Specialty Care AB	Precise Biometrics AB	
Hemsö Fastighets AB	Qliro Group AB	
Hexagon AB	Recipharm AB	
Hufvudstaden AB	Rejlers AB	
IAR Systems Group AB	Sectra AB	
Industrivärden AB	Securitas AB	
Investor AB	SEMAFO Inc	
Investment AB Latour	Semcon AB	
Inwido AB	SkiStar AB	
ITAB Shop Concept AB	Specialfastigheter Sverige AB	
JM AB	Svenska Handelsbanken AB	
Karo Pharma AB	Viking Supply Ships AB	
Kinnevik AB	Vitec Software Group AB	

TEMATISK GENOMGÅNG AV ÅRSREDOVISNINGAR

Årsredovisningar avseende 2015 för i det närmaste alla bolag (253) har varit föremål för denna genomgång. Dock har endast svenska företag inkluderats då såväl regelverk som praxis på detta område skiljer sig mellan länder och regioner.

Den tematiska genomgången har delvis avsett omfattning och struktur i årsredovisningens olika delar. En annan del av den tematiska genomgången har syftat till att samla information om förekomsten av utvecklade verksamheter och segmentredovisning samt ge underlag för en övergripande bedömning av tillämpningen av relevanta redovisningsregler. Även användningen av alternativa nyckeltal och redovisning av skatt har berörts.

Storlek och struktur av årsredovisningar

Antalet sidor (med i huvudsak text) ger följande bild av årsredovisningarnas omfattning och struktur:

Antal sidor	Medel	Median	Max	Min
Hela årsredovisningen	94	88	248	36
Framvagn	31	28	92	0
Förvaltningsberättelse (text)	9	6	90	1
Finansiella rapporter (exkl. noter)	8	8	14	2
Noter	27	24	137	9
Varav redovisningsprinciper	5	5	20	1
Bolagsstyrning	6	5	16	0

Uppdelning i börsens segment med avseende på storlek (market cap) visar följande:

Antal sidor (medeltal)	Large cap	Mid cap	Small cap
Hela årsredovisningen	125	92	74
Framvagn	39	32	25
Förvaltningsberättelse (text)	15	8	5
Finansiella rapporter (exkl. noter)	8	8	8
Noter	36	26	22
Varav redovisningsprinciper	6	5	5
Bolagsstyrning	7	6	5

Av tabellen framgår att bolagens finansiella rapporter utgör en relativt konstant andel av årsredovisningen, oavsett företagets storlek.

Som också framgår på andra ställen i denna rapport finns en del förbättringsmöjligheter beträffande redovisningsprinciper. Ibland är dessa i det närmaste citat från IFRS utan någon företagsspecifik information om bedömningar och tillämpning av redovisningsprinciperna. Det förekommer också att beskrivningarna omfattar principer för transaktioner som bolaget inte har samtidigt som det i andra fall saknas redovisningsprinciper för relevanta transaktioner. Ändringar i IAS 1 har tydliggjort att det finns frihet kring hur och var redovisningsprinciper presenteras. Det borde vara möjligt att förbättra läsbarheten i detta avseende utan att årsredovisningen därmed behöver utökas väsentligt i omfattning. Det är dock endast ett fåtal bolag som har påbörjat en sådan utveckling, bland annat genom en mer integrerad presentation av principer, bedömningar och detaljinformation i noterna till räkenskaperna.

Bolagsstyrningsrapport

Fem av bolagen har bolagsstyrningsrapporten endast på hemsidan.

Historisk finansiell information

Finansiell historik presenteras för de allra flesta bolag i femårsöversikt (78 %). Historik för 10 år finns i cirka 10 % av företagens årsredovisningar. En minoritet (6 %) inkluderar endast 2 eller 3 års historik.

Nyckeltal

70 bolag eller 28% av bolagen nämner eller diskuterar inte något nyckeltal i årsredovisningens text. Av de 183 bolag som kommenterat eller diskuterat någon form av nyckeltal ser fördelningen ut enligt följande.

Nyckeltal (andel)	Large cap (%)	Mid cap(%)	Small cap(%)
Rörelsemarginal	38	44	57
Vinstmarginal	1	3	4
Avkastning på eget kapital	20	12	9
Avkastning på sysselsatt kapital	14	11	9
Soliditet	5	9	9
Skuldsättningsgrad	13	16	8
Substansvärde	9	5	3

Det klart vanligaste nyckeltalet är rörelse- eller EBIT-marginal. Avkastning på eget kapital och avkastning på sysselsatt kapital är relativt vanligt förekommande i tabellform men diskuteras sällan, varken som mål eller uppföljning, i textform. Det är ungefär 10 % av bolagen som ger avkastningsmått lite mer uppmärksamhet. Skuldsättningsgrad som finansiellt mål eller kommentarer kring skuldsättningen finns också i ungefär 10 % av bolagen. Fördelningen mellan de olika segmenten visar att det inte föreligger några större skillnader även om användningen av rörelsemarginal ökar ju mindre bolag det är fråga om. Kommentarer finns ungefär lika ofta i avsnittet kring "Finansiella mål" som under rubriken "året i korthet".

Hållbarhet

En tredjedel av bolagen rapporterar enligt Global Reporting Initiative ("GRI"). 23 % hänvisar till att GRI-informationen finns i en separat rapport medan drygt 10 % av bolagen har med den väsentligaste GRI-informationen i den vanliga årsredovisningen med hänvisning till var man kan hitta den.

Med anledning av den kommande lagen kring hållbarhetsinformation har det också studerats hur många av bolagen som har ett särskilt och avgränsat område kring hållbarhet. 151 bolag eller 59 % av bolagen kunde anses ha detta. Den genomsnittliga längden på detta avsnitt var fem sidor och medianen fyra sidor. Genomsnittet dras upp av ett fåtal bolag som har mycket omfattande hållbarhetsinformation. Fördelningen av hållbarhetsinformation per segment ser ut enligt följande.

	Large cap	Mid cap	Small cap
Följer GRI	58 %	16 %	3 %
GRI med hänvisning i ÅR	23 %	10 %	2 %
Eget hållbarhetsavsnitt	86 %	74 %	26 %
Antal sidor om eget avsnitt	6	4	4

Avvecklade verksamheter (IFRS 5)

Totalt är det 50 bolag som berörs under denna punkt. 10 bolag redovisar "Tillgångar för försäljning" och 29 bolag redovisar en "Avvecklade verksamhet" dvs totalt 39 bolag som tillämpat IFRS 5. Ytterligare 11 bolag har i text skrivit att de "avvecklat" en verksamhet eller liknande men de har inte redovisat i enlighet med IFRS 5. Dessa bolag benämns "Övriga" bolag i detta avsnitt.

Antal bolag	Alla	Large cap	Mid cap	Small cap
"Tillgångar för försäljning"	10	7	2	1
"Avvecklade verksamheter"	29	9	8	12
"Övriga"	11	3	3	5

1. Tillgångar för försäljning

När det gäller "Tillgångar som innehåses för försäljning" används det i stort sett endast av stora bolag och för små belopp. Oftast avser det rörelsefrämmande fastigheter. Redovisning sker på separat rad i balansräkningen och normalt i not.

2. Avvecklade verksamheter

När det gäller redovisning av "Avvecklade verksamheter" är syftet att lyfta bort verksamheter ur redovisningen för att underlätta värderingen framåt. Standarden föreskriver därför att bolaget tydligt ska redovisa omfattningen av vad som "plockats bort" och hur exkluderandet har påverkat resultat, kassaflöde och finansiell ställning. Exkluderingen görs även ett år bakåt i tiden vilket gör jämförelsesiffrorna mer relevanta.

Redovisningen sker på särskild rad i resultaträkningen med en not där det ska lämnas information bland annat om resultateffekt.

Sammanlagt 29 bolag har på något sätt redovisat information om "avvecklade verksamheter". Ungefär hälften av dessa (15) har gjort det i 2015 års årsredovisning, 12 bolag har gjort det 2014.

Två bolag har gjort det längre tillbaka i tiden.

3. Övriga

Elva bolag kommenterar avvecklingar – men redovisar inte enligt IFRS 5. I dessa bolag har ordet "avvecklats" använts i årsredovisningen. Endast två av dessa bolag har angett att IFRS 5 inte är tillämplig. Med hänsyn till det ringa antalet ser Börsen för närvarande ingen anledning till en mer specifik uppföljning.

Genomgången har inte gett upphov till bedömningen att tillämpningen av IFRS 5 kräver fördjupade granskningar av detta område i kommande granskningar av emittenters finansiella rapportering.

Fördjupad genomgång – segment och skatt

I en annan del av den tematiska genomgången studerades i vilken omfattning bolag valt att redovisa "ett" segment. Inte oväntat är en sådan tillämpning betydligt vanligare i de mindre bolagen.

	Alla (%)	Large cap (%)	Mid cap (%)	Small cap (%)
Redovisar "ett" segment	28	10	28	42

För de bolag som redovisat ett enda segment har en kort genomgång genomförts med avseende på om det finns något annat i årsredovisningen som pekar på att det skulle kunna anses finnas fler än ett segment i respektive företag. Vår genomgång visar att flera bolags beskrivningar av verksamheter använder benämningar på produkter eller produktområden som inte sällan tyder på olikheter. I vissa fall finns en organisationsstruktur som antyder att det borde föreligga fler än ett segment. Även för vissa av de företag vars verksamhet i huvudsak avser en enda produkt kan ifrågasättas om det inte finns geografiska segment för att styra verksamheten. Börsen kommer även fortsättningsvis kräva att övertygande motiveringar lämnas av de företag som väljer att redovisa endast ett segment.

Genomgången av skatter har tagit utgångspunkt i att identifiera de bolag vars inbetalade inkomstskatt (enligt kassaflödesanalysen) väsentligt avviker från den nominella skatt som redovisas i resultaträkningen. Särskild uppmärksamhet har ägnats de företag som enligt flerårshistoriken har haft goda överskott tidigare år. Här kan generellt konstateras att det behövs bättre upplysningar om varför vissa bolag betalar så lite skatt, vilket understryker Börsens notering (se sid 24) avseende årets ordinarie granskning. Ett antal bolag kommer ingå i nästa års granskning av årsredovisningar, mot bakgrund av iakttagelser i detta sammanhang.

EUROPEISKT SAMARBETE

Börsen deltar tillsammans med Finansinspektionen och NGM i den internationella samordningen av redovisningstillsynen av noterade bolag inom EU. Detta arbete bedrivs inom ramen för ESMA. Börsen deltar i av ESMA regelbundet anordnade möten mellan tillsynsmyndigheter, European Enforcers Coordination Sessions (EECS). Samarbetet syftar till att främja en enhetlig tillämpning av IFRS-standarderna samt en enhetlig tillsyn.

EECS har en gemensam databas för registrering av viktiga beslut som fattas inom ramen för redovisningstillsynen i alla EU-medlemsländer. En del av besluten i tillsynsdatabasen offentliggörs så att marknadsdeltagarna ska få information om vad de europeiska tillsynsmyndigheterna har tagit ställning till i redovisningstillsynen. Under 2016 publicerades ett utdrag ur databasen, "Extract from EECS's Database of Enforcement Decisions"⁷. Sannolikt kommer även Extract 20 att publiceras före

⁷ 19th Extract from EECSs Database of Enforcement (27 July, ESMA/2016/1208). Dokumentet är tillgängligt på ESMA:s webbplats, www.esma.europa.eu och även på börsens webbplats.

årsskiftet. Börsen rekommenderar de noterade bolagen att ta del av dessa beslut för att bedöma om besluten har påverkan på bolagets redovisning.

Som ett led i att koordinera tillsynen sker det en avstämning med ärenden i EECS:s databas inför att viktiga beslut fattas. Ett antal fall av Börsens ärenden har också diskuterats på EECS-möten innan beslut har tagits för att säkerställa att ärendet skulle bedömas på samma sätt av övriga tillsynsmyndigheter. Börsen rapporterar in överträdelser, som avslutas med en tillsynsåtgärd, i databasen. Om fler beslut avser samma överträdelse förs dock inte alla individuella beslut in, i enlighet med ESMA:s riktlinjer. Vid skrivandet av denna rapport har totalt 24 (2015: 19) ärenden, inom ramen för Börsens tillsyn sedan 2008, rapporterats in till EECS:s databas.

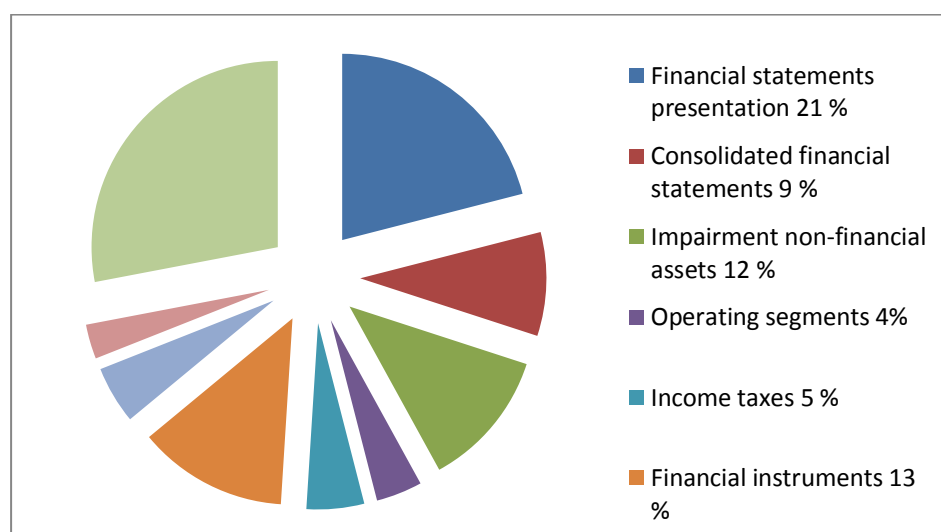
Börsen har under 2016 deltagit på åtta av nio EECS-möten samt varit aktiv i projektgruppen för Disclosures. EECS har träffat representanter för IFRS Interpretation Committee ("IFRS IC") under två möten för att diskutera mer komplexa frågeställningar där specifik vägledning i IFRS saknas eller där det finns olika tolkningar. I en del fall har diskussionen resulterat i en formell förfrågan från ESMA att ta upp ärendet på IFRS IC:s agenda. EECS deltar i många fall i konsultationer (så kallad "outreach activity") från IFRS IC genom att lämna information om hur vissa händelser eller transaktioner redovisas i praktiken inom EEA området.

ACTIVITY REPORT 2015

ESMA publicerar årligen en sammanfattning av tillsynen över regelbunden finansiell information, baserad på aktiviteter inom EECS. Rapporten⁸ avseende 2015, som avser övervakningen av de finansiella rapporterna för 2014, publicerades den 29 mars 2016. Av rapporten framgår bland annat att tillsynen inom hela EU-området har resulterat i följande tillsynsåtgärder:

- Ny (ändrad) årsredovisning, 35 (2014: 21) fall.
- Offentliggörande av korrigerad information, 54 (2014: 90) fall.
- Ändring i framtida finansiella rapporter, 184 (2014: 195) fall.

Till den andra kategorin kan tilläggas 23 fall där emittenter genomförde förändringar efter skriftlig förfrågan om information och överväganden, dvs innan tillsynsmyndigheterna tagit beslut om tillsynsåtgärd. Finansiella rapporter för 1228 emittenter har varit föremål för granskning, vilket motsvarar cirka 20 % av den totala populationen av emittenter. För 273 emittenter har granskningen avslutats med en tillsynsåtgärd (se ovan), vilket innebär att 25% av granskningarna avslutas med en tillsynsåtgärd. Områdena som har lett till sådana åtgärder är följande:

⁸ Report on Enforcement and Regulatory Activities of Accounting Enforcers in 2015(ESMA/2016/410).

ESMA publicerar årligen, sedan 2012, en rapport över prioriterade tillsynsområden ”*European Common Enforcement Priorities*”. I årets rapport lämnas kvantitativa uppgifter om utfallet av tidigare års granskningar. Uppföljning har skett genom att de nationella tillsynsmyndigheterna har rapporterat in resultat för ett urval av 189 undersökningar (inklusive ett antal från Sverige). I 40 fall resulterade dessa undersökningar i tillsynsåtgärder: 8 åtgärder avsåg kategorin ”*public corrective notes*” och 32 åtgärder avser ändringar som ska genomföras i nästa årsredovisning. De flesta tillsynsåtgärderna avsåg brister i tillämpning av IFRS 10 *Koncernredovisning* (20 av 40). De övriga är jämnt fördelade över tillämpning av IFRS 11 *Samarbetsarrangemang* och delområdena uppskjuten skatt för underskottsavdrag och redovisning av osäker skatt inom IAS 12 *Inkomstskatter*.

FOKUSOMRÅDEN FÖR ÅRSREDOVISNINGAR 2016

ESMA:s rapport över prioriterade tillsynsområden⁹ publicerades i oktober 2016 och angav följande fokusområden inför granskningen av årsredovisningar för 2016:

- rapportering av finansiella resultat;
- finansiella instrument: skillnaden mellan kapital – och skuldinstrument;
- upplysningar om påverkan av nya IFRS-standarder.

Därutöver rekommenderade ESMA emittenter och revisorer att ta del av ESMA:s tidigare prioriterade områden och upplysningar om möjliga effekter av ”Brexit”. Dokumentet upprepade att väsentlighet och relevans ska bedömas innan finansiella rapporter utökas med ytterligare upplysningar.

RAPPORTERING AV FINANSIELLA RESULTAT

Utformning av finansiella rapporter

Det första området kan kopplas till ändringar i IAS 1 som gäller sedan den 1 januari 2016 och ESMA:s Riktlinjer *Alternativa nyckeltal*¹⁰. ESMA har tidigare påpekat att upplysningar ska vara av god kvalitet¹¹, dvs relevanta och specifika för det rapporterade företaget. Detta gäller särskilt upplysningar om företagets finansiella resultat, exempelvis beskrivningar av intäktsströmmar. Tillsynsmyndigheter har tagit ställning när utformning av de finansiella rapporterna inte har varit i överensstämmelse med IFRS. Som framgår i föregående avsnitt avsåg 21 % av tillsynsåtgärderna just utformning av finansiella rapporter.

Ändringarna i IAS 1 kräver extra rader, rubriker eller subtotaler i de finansiella rapporterna när så är relevant för förståelsen av företagets finansiella ställning och resultat. Andra bestämmelser i IAS 1 sätter dock tydliga gränser för hur detta kan ske. Även om begreppet ”rörelseresultat” eller ”operating profit” inte är definierat, finns krav i punkterna 17 och 85A som ska efterlevas. Både ESMA och IASB (punkt BC 56 i IAS 1) anser att det är vilseledande om poster av rörelsekaraktär, som exempelvis förvärvsrelaterade poster, avskrivningar eller nedskrivningar av varulager, exkluderas från rörelseresultatet. ESMA anger i dokumentet att poster som har påverkat resultatet och kan förväntas ha resultat effekt i framtiden, som exempelvis de flesta omstruktureringskostnader och nedskrivningar, endast i sällsynta fall kan redovisas som poster av ”engångskaraktär”.

⁹ *Public Statement European common enforcement priorities for 2016 financial statements*, ESMA/2016/1528.

¹⁰ *Riktlinjer Alternativa nyckeltal*, 5 oktober 2016, ESMA/2015/1415sv

¹¹ *Public Statement: Improving the quality of disclosures in the financial statements*, 27 oktober 2015, ESMA/2015/1609 (se även en sammanfattning på svenska i vår årsrapport 2015)

Segmentrapportering

IFRS 8 Rörelsesegment har som utgångspunkt att segmentrapportering ska ske "through the eyes of management". Detta innebär att segmentinformation som presenteras i de finansiella rapporterna ska vara konsistent med hur segment och resultat presenteras i pressmedelanden, förvaltningsberättelser och analytikerpresentationer. Ändring i IFRS 8 genom införandet av den nya punkten 22aa innebär utökade krav på upplysningar om de överväganden som ligger bakom sammanslagning av operationella enheter i segment.

Rapport över totalresultat

Punkt 106A i IAS 1 kräver en analys av övrigt totalresultat per post. I rapporten ska belopp som kommer att omklassificeras och de som inte ska omklassificeras redovisas separat. Emittenter uppmanas att lämna mer detaljerade uppgifter om poster varför det ackumulerade beloppet är väsentligt. Börsen hänvisar i samband med detta även till kommentaren på sid 26 (IAS 19).

Resultat per aktie

Resultat per aktie är ett viktigt nyckeltal vid jämförelse av företagets utveckling med andra företag och över tid. ESMA påminner om att resultat per aktie, både före och efter utspädning, ska presenteras på likvärdigt sätt i rapporten över totalresultat (IAS 33 punkt 66). Detaljering av beräkningen ska finnas i not (punkt 70). Upplysning ska lämnas om instrument som i framtiden kan leda till utspädning, även om de i den aktuella beräkningen av utspädning inte behöver tas med (punkt 70c).

Riktlinjer Alternativa nyckeltal

Riktlinjerna gäller sedan den 3 juli 2016 och syftar främst till att säkerställa att information utanför de finansiella rapporterna är baserad på dessa. Det säkerställs genom krav på namngivning, definition, presentation och avstämning. Efterlevnad kommer att vara föremål för tillsynsmyndigheternas granskning av finansiell rapportering.

FINANSIELLA INSTRUMENT: ÅTSKILLNAD MELLAN KAPITAL- OCH SKULDINSTRUMENT

ESMA och tillsynsmyndigheterna har under senare år identifierat ett antal fall där åtskillnaden mellan vilka instrument som ska redovisas som eget kapital och skulder inte är tydlig eller där IFRS inte ger någon tydlig vägledning. I ett antal fall har åtgärder tagits när klassificeringen har varit felaktig eller mer upplysningar om juridiska aspekter, specifika villkor eller avtalsbestämmelser har varit nödvändig. ESMA påminner om huvudprincipen för att åtskilja dessa instrument: emittenten bör ha en ovillkorad rättighet att undvika betalning i pengar eller annan finansiell tillgång för att klassificering som eget kapital kan vara aktuell. Vi hänvisar bolag som har sådana finansiella instrument av blandad eller otydlig karaktär till ESMA:s mer utförliga vägledande dokument.

UPPLYSNINGAR OM NYA IFRS

IFRS 9 Finansiella instrument och IFRS 15 Intäktsredovisning ska tillämpas från den 1 januari 2018. IFRS 16 Leasing följer därefter och ska tillämpas från den 1 januari 2019. ESMA har publicerat ett dokument avseende IFRS 15¹² och ett motsvarande dokument för IFRS 9¹³. Utgångspunkten är att dessa nya IFRS kan föranleda stora ändringar och att företag därför bör börja tidigt med förberedelser. Båda dokumenten innehåller tidsplaner, enligt vilka sådan information som enligt IFRS 8 punkt 30 ska lämnas om nya IFRS bör vara av mer detaljerad karaktär ju närmare ikraftträdandet kommer. Vilken information som i detta sammanhang ska lämnas bör nogt övervägas vid arbetet med årsredovisningar för 2016.

¹² *Public Statement Issues for consideration in Implementing IFRS 15: Revenue from Contracts with Customers, 20 July 2016, ESMA/2016/1148.*

¹³ *Public Statement Issues for consideration in implementing IFRS 9: Financial Instruments, 10 November 2016, ESMA/2016/1563*

Även om ikraftträdande för den nya IFRS avseende leasingavtal ligger något längre bort i tiden påminner ESMA om att det är viktigt att upplysningskrav i den nu gällande IAS 17 (punkt 35) följs upp. Dessa upplysningar är i detta skede ännu mer relevanta eftersom de ger användare av finansiella rapporter en möjlighet att bedöma potentiella effekter av den nya IFRS.

Börsen kommer att genomföra granskningen av finansiella rapporter avseende räkenskapsåret 2016 med ESMA:s fokusområden som utgångspunkt. Mot bakgrund av Börsens iakttagelser under 2016 och tidigare kommer även följande områden att vara i fokus vid nästa års granskning:

- Redovisning och upplysningar avseende pensionsförpliktelser (IAS 19, se sid 25)
- Goodwill och nedskrivningar (IAS 36, se sid 27);
- Redovisning och upplysning avseende (uppskjuten) skatt i samband med underskottsavdrag (IAS 12, se sid 24)

Börsen kommer även att följa upp att den kritik och de påpekanden som under året har resulterat i tillsynsåtgärder har beaktats.

RESULTAT AV ÅRETS GRANSKNING

Vid tidpunkten för denna rapport publicering har inte samtliga av årets 97 påbörjade granskningsärenden (se tabellen på sidan 7) avslutats. Granskningen är inte avslutad för 1 bolag. Fem ärenden som påbörjades 2015 har avslutats 2016. De avslutade ärendena (antal bolag) är fördelade på följande kategorier av påföljd:

	2016	2015	2014
1 Utan anmärkning	43	55	72
2 Påpekande	48	17	12
3 Kritik	9	4	3
4 Disciplinnämnd	0	1	0
	100	77	87

I kategori 1 (utan anmärkning) ingår 21 (19) bolag av de 23(19) bolag som följdes upp till följd av föregående års granskning. De övriga två fick under 2016 påpekanden. Börsen kan därmed konstatera att tidigare lämnade iakttagelser har beaktats i nästan samtliga fall. Antalet påpekanden är högre, vilket till stor del förklaras av den ändring i bedömningar som Börsen har genomfört där vissa påpekanden nu även kräver rättelse och kommer att följas upp. Övriga påpekanden får därmed mer karaktären av noteringar som bör övervägas snarare än sådana som måste beaktas vid utformning och förbättring av kommande finansiella rapporter.

En slutskrivelse kan innehålla såväl påpekanden som kritik, men kategoriseras utifrån den allvarligaste bedömningen. I alla slutbrev, oavsett kategori, kan börsen delge bolaget noteringar av mindre väsentlig art ("*Övriga kommentarer*"). De flesta av de bolag som har varit föremål för en fullständig granskning (se sidan 8 för metod) har delgivits sådana kommentarer.

Granskningarna har utöver ovanstående påföljder resulterat i följande tillsynsåtgärder:

	2016	2015
Rättelse i framtida rapporter	12	19
Särskild rättelse	2	1
Nya finansiella rapporter	0	0
	14	20

Skillnaden i antalet tillsynsåtgärder jämfört med år 2015 grundar sig främst på de förändringar i Börsens kategorisering som har gjorts under 2016 med anledning av anpassning till ESMA Enforcement Guidelines (se sidan 6).

Ärenden som har resulterat i en tillsynsåtgärd redovisas nedan i mer detalj. Börsens övriga noteringar omnämns i rapportens sista avsnitt "Påpekanden och övriga kommentarer", uppdelat per standard.

KRITIKÄRENDEN OCH BEGÄRAN OM RÄTTELSE

KRITIKÄRENDEN

Under 2016 har nio (fyra) bolag tilldelats kritik. Dessa fall har föranlett en tillsynsåtgärd. Fem bolag har tilldelats påpekande och i samband därmed en begäran om rättelse. Dessa 14 fall fördelas per standard som följer:

	Särskild rättelse	Framtida rättelse	Ingen åtgärd
IAS 36	2	2	1
Riktlinjer Alternativa nyckeltal		3	
IFRS 2		2	
IFRS 5	1		
IAS 18		1	
IAS 33		1	
IAS 24		1	
IFRS 1		1	
IFRS 13		1	
	3	12	1

Totalt antal ärenden i tabellen ovan summerar till 16 eftersom 2 bolag har fått begäran om rättelse för mer än en standard. Ärendena beskrivs nedan i den anonymiserade och något förkortade form som har offentliggjorts på Börsens webbplats.

Beslut 01/16: Kritik avseende bristande tillämpning av IAS 36

Bolaget har i delårsrapporten för tredje kvartalet samt i bokslutskommunikén redovisat rättelser av fel i tidigare perioder. Av bokslutskommunikén och bolagets årsredovisning framgår att rättelserna avser ett systemfel i lagerfaktureringsrutiner samt ett fel i nedskrivningstest för goodwill. Av bolagets redogörelser framgår att felet i nedskrivningstestet har uppstått genom att det beräknade nyttjandevärdet jämfördes med motsvarande redovisat värde. Det senare konstaterades vara för lågt då värdet på varumärket för den aktuella geografiska marknaden inte hade inräknats. Av punkt 75 och efterföljande i IAS 36 framgår att redovisat värde ska fastställas på ett sätt som står i

överensstämmelse med hur enhetens återvinningsvärde fastställs. Varumärket borde därför ha räknats in i redovisat värde eftersom det ska täckas med samma framtida kassaflöden. Börsen gjorde bedömningen att detta är en brist i tillämpningen av IFRS. Av bolagets svar framgår att ett antal åtgärder har tagits för att säkerställa en korrekt redovisning framöver. Bolaget har i delårsrapporter och årsredovisning 2014/15 lämnat de uppgifter som i enlighet med IAS 8 ska lämnas vid rättelse av tidigare fel. Börsen bedömer därför att det inte föreligger behov av ytterligare åtgärder från bolaget med anledning av den felaktiga redovisningen.

Beslut 02/16: Kritik med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende bristande tillämpning av IAS 18

Bolaget har redovisat intäkter av distributionsavtal (territorialintäkter) som intäkter vid tecknande av avtalen. Bolaget har samtidigt reserverat kostnaderna för marknadsföringsbidrag som distributören är berättigad till enligt samma distributörsavtal. Marknadsföringsbidraget består i att distributören, under en tidsbegränsad period, kan avropa leverans av bolagets produkter utan betalning. Bolaget har då minskat den skuldförda posten vid leverans. Bolagets utgångspunkt har varit att territoriella avgifter kan redovisas vid påskrift eftersom dessa är "non-refundable" och bolaget därför inte har några förpliktelser i förhållande till distributören. Bolagets redovisningsprinciper har utgått från att de olika komponenterna i bolagets distributörsavtal ska bedömas var för sig vid redovisning av intäkter. Börsen konstaterar att ovanstående tillämpning av IAS 18 är en bedömningsfråga men har i en samlad bedömning ansett att ovanstående komponenter inte är möjliga att separera och att intäktsredovisningen av dessa därför måste baseras på distributörsavtalet i sin helhet. Med denna utgångspunkt borde intäktsredovisningen först kunna ske vid leverans av produkter varför de territoriella avgifterna ska redovisas som förutbetalningar. Börsens bedömning har baserats på innehållet i bolagets distributörsavtal samt faktiska omständigheter kring avtalets fullföljande. Med anledning av ovanstående ställningstagande har Börsen ansett att bolaget måste ändra sin intäktsredovisning i enlighet med bestämmelser i IAS 8 punkterna 41-49. Bolaget har meddelat Börsen att redovisningen kommer att ändras i årsredovisningen för 2015 vilket har offentliggjorts i samband med Bolagets bokslutskommuniké i början av 2016.

Beslut 03/16: Kritik med begäran om särskild rättelse avseende överträdelse av IFRS 5 och IAS 36

Bolaget har avyttrat ett dotterbolag och redovisade i samband med detta ett mindre belopp på egen rad som resultat från avyttrad verksamhet. Realisationsresultatet från avyttringen har redovisats som övriga intäkter. Enligt IFRS 5, punkt 33a, ska båda dessa komponenter redovisas som ett enda belopp i resultaträkningen. Bolagets presentation medför därmed att det angivna rörelseresultatet är för högt. Börsen ser allvarligt på den felaktiga redovisningen varför bolaget inte kan undgå kritik för det inträffade. Börsen bedömning medför att bolaget måste gå ut med en rättelse av fel och i samband med detta ta hänsyn till bestämmelserna i IAS 8.

Vidare har Börsen haft synpunkter på att de upplysningar kring genomfört nedskrivningstest av goodwill som presenterats i årsredovisningen inte fullt överensstämmer med de bakomliggande beräkningarna. Börsen anser att bolagets upplysningar inte är rättvisande och att bolaget i kommande finansiella rapport eller så snart som nedskrivning aktualiseras måste lämna korrekta upplysningar i enlighet med bestämmelserna i IAS 36. Börsens bedömning medför att bolaget i samband med detta även ska ta hänsyn till bestämmelserna i IAS 8. Med anledning av bristerna i den aktuella upplysningen kan bolaget inte undgå kritik.

Beslut 04/16: Kritik med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende överträdelse av IAS 33

Börsen har noterat att bolaget har presenterat fel resultat per aktie i årsredovisningen 2015 eftersom inga instrument förekommer som medför utspädning. Bolaget har i sitt svar angett att man avser att korrigera informationen, samt presentera upplysningar i enlighet med IAS 8, i kommande finansiella rapporter. Börsen har därefter konstaterat att så inte skett i den delårsrapport som

publicerades efter det att bolaget kommenterat den aktuella noteringen, delårsrapporten för Q2 som publicerades i juli (drygt en månad efter bolagets svar till Börsen). Mot bakgrund av detta uppmanas bolaget att i kommande finansiella rapport (Q3 2016) åtgärda den konstaterade bristen i enlighet med vad som utlovats i bolagets svar och med beaktande av IAS 8.

Beslut 05/16: Påpekande med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende IFRS 13

Bolaget har inte lämnat kvantitativa upplysningar om betydande icke observerbara indata för verklig värdeberäkning i enlighet med IFRS 13, punkt 93d. Bolaget anger i årsredovisningen att diskonteringsräntan utgör sådan icke observerbar data som påverkar bolagets värderingar av fastigheter. Börsen konstaterar dock att det inte lämnas någon kvantitativ information om detta. Eftersom fastighetsvärderingen sannolikt omfattar flera antaganden som påverkar, såsom hyresvärde, vakanser, avkastningskrav m.m. konstaterar Börsen att bolaget inte uppfyller upplysningskraven i IFRS 13 punkt 93. Mot bakgrund av detta har Börsen uppmanat bolaget att så snart som möjligt, ej senare än vid tidpunkten för kommande delårsrapport, publicera kvantitativ information om betydande icke observerbara indata enligt IFRS 13, punkt 93d.

Beslut 06/16: Påpekande med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende IAS 36 och IAS 1

IAS 36, punkt 134, kräver att upplysningar lämnas för varje kassagenererande enhet för vilket det redovisade värdet för goodwill är betydande i jämförelse med företagets totala redovisade värde för goodwill. Börsen har noterat att information har lämnats om goodwillbelopp per kassagenererande enhet men att motsvarande jämförelseinformation för 2014 saknas (IAS, 1 punkt 38). Vidare har Börsen konstaterat att bolaget har lämnat information om viktiga antaganden, tillväxt och diskonteringsssats (IAS 36 punkt 134di-iv) utan specifikation per kassagenererande enhet och dessutom i alltför breda intervall. Mot bakgrund av det förhållandevis låga headroom som genomförd nedskrivningsprövning har visat på, måste bolaget komplettera upplysningarna om goodwill enligt ovanstående vid nästa finansiella rapport och i kommande årsredovisning.

Beslut 07/16: Påpekande med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende Riktlinje Alternativa nyckeltal

Börsen noterar att kvartalsrapporten inte anger att begreppet "*jämförelsestörande poster*" är ett nytt begrepp som ersätter det tidigare "*poster av engångskaraktär*". Begreppet är heller inte definierat i bolagets delårsrapport och inte heller i årsredovisningen. Börsen konstaterar därmed att kraven i ESMA:s Riktlinje om Alternativa nyckeltal inte uppfylls varför bolaget uppmanas att i kommande finansiella rapport inkludera en tydlig definition av begreppet.

Beslut 08/16: Kritik med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende överträdelse av IFRS 2 och IAS 24

Bolagets största ägare har ställt ut säljoptioner till VD och CFO. Börsen konstaterar att årsredovisningen inte innehåller någon information om hur optionsvärdet har beräknats. Karaktären av transaktionerna medför att upplysning om dessa faller inom ramen för tillämpning av IFRS 2. Börsen har även konstaterat att uppgiften att aktierna och optionerna köptes av bolagets huvudägare inte framgår av not om transaktioner med närstående (IAS 24, punkt 18). Mot bakgrund av detta finner Börsen att Bolaget har brustit i sin informationsgivning beträffande optionsprogrammet och de närståendeförhållanden som föreligger i förhållande till programmet. Bolaget kan därmed inte undgå kritik och måste, i kommande finansiella rapporter och årsredovisning, lämna sådana upplysningar som krävs enligt IFRS 2, punkterna 44-52 (inklusive lösenpris och optionspris) samt IAS 24, punkt 18. Informationen i enlighet med IFRS 2, avseende optionerna, ska lämnas i alla delårsrapporter till dess att optionerna förfaller eller utnyttjas.

Beslut 09/16: Kritik med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende överträdelse av IFRS 1 och IFRS 4

Årsredovisningen för 2014 är upprättad enligt RFR 2 för moderbolaget och koncernredovisningen enligt IFRS och RFR 1. Bolaget har inte tidigare upprättat koncernredovisning enligt IFRS. Sådan information som krävs första gången IFRS tillämpas enligt bestämmelserna i IFRS 1 saknas. Bolaget har inte tillämpat IFRS 4, *Försäkringsavtal*, trots att det framgår av förvaltningsberättelsen och segmentredovisningen att en del av Bolagets verksamhet är försäkringsverksamhet

Mot bakgrund av ovanstående bedömning måste bolaget i kommande finansiell rapport (d.v.s. bokslutskommunikén 2015 och efterföljande årsredovisning) i not ange eventuella skillnader mellan tidigare årsredovisning för 2013 och IFRS i enlighet med IFRS 1, och redovisa försäkringsverksamheten i enlighet med IFRS 4. Bolaget behöver också anpassa den jämförande informationen för 2014 i enlighet med IAS 8, *Redovisningsprinciper, ändringar i uppskattningar samt fel*, punkterna 41-49.

Beslut 10/16: Kritik med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende överträdelse av IFRS 2

Bolaget har utfärdat syntetiska optioner i enlighet med program som beslutades av årsstämorna 2015 och 2016. Av Bolagets redovisningsprinciper i årsredovisning 2015 framgår att premier för dessa optioner beräknas marknadsmässigt och redovisas i enlighet med IAS 39, vilket innebär att erhållen premie redovisas som skuld och omvärdering av skulden under optionens löptid som en finansiell post. Börsen har tagit del av underliggande dokumentation och avtal och då konstaterat att Bolagets program utgör aktierelaterade ersättningar som regleras med kontanter och som under IFRS ska redovisas i enlighet med IFRS 2, och inte enligt IAS 39. Börsens bedömning grundas bland annat på följande överväganden:

- Av bilagorna till stämmoprotokollet framgår att syftet med programmet är personalrelaterat (ökat engagemang och motivation, möjlighet att rekrytera och behålla kompetenta medarbetare). Börsen vill i detta avseende hänvisa till IFRS 2: "...the fact that these schemes are available only to employees is in itself sufficient to conclude that the benefits provided represent employee remuneration" (Basis of Conclusion, paragraph 11).
- Bolagstämmornas beslut anger som villkor för programmen att "deltagare erbjuds förvärva syntetiska optioner till marknadspris (varav hälften kommer att återbetalas till delägaren genom två lika stora betalningar efter det andra och tredje året av löptiden)". Bolagets resonemang att redovisning ska ske i enlighet med IAS 39 eftersom optioner har utgetts till marknadspris ter sig därför inte korrekt.
- Bolaget motiverar redovisningen i enlighet med IAS 39 med att optionerna betraktas som fristående derivat som inte har någon koppling till fortsatt anställning och är fritt överlåtbara. Avseende koppling till anställning hänvisas till punkt a) ovan. Optionerna är i princip fritt överlåtbara, men det finns en begränsning genom hembudsplikt.
- Av bolagets svar framgår att optionsprogrammen har effektuerats genom två separata avtal. Utformningen av avtalen är sådant att de hör samman så tillvida att de utgör en affärshändelse vars ekonomiska innebörd inte kan förstås utan beaktande av båda avtalen. Båda avtalen är därför att betrakta som ett avtal, vars ekonomiska innebörd utgör ett kontantreglerat aktierelaterat program som ska redovisas enligt IFRS 2.

Mot bakgrund av ovanstående anmärkningar finner Börsen att Bolaget har brutit i sin informationsgivning beträffande optionsprogrammet. Bolaget kan därmed inte undgå kritik och måste, i kommande finansiella rapporter och årsredovisning, redovisa syntetiska optionsprogram i

enlighet med IFRS 2 och inte IAS 39 och därmed också lämna sådana upplysningar som krävs enligt IFRS 2, punkterna 44-52. Rättelsen medför att bestämmelserna i IAS 8 avseende redovisning av fel bör beaktas. Rättelsen ska redovisas senast i bokslutskommunikén och årsredovisning för 2016. Bestämmelserna i IAS 34 kan medföra att viss information även bör lämnas i alla efterföljande delårsrapporter till dess att optionsprogrammet inte längre föreligger.

Beslut 11/16: Kritik med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende överträdelse av IAS 36

Bolaget anger i sina beskrivna redovisningsprinciper att nedskrivningar baseras på två grupper av fartyg. Texten i noterna tyder på att nedskrivningsbedömning istället har utförts på individuella tillgångar. I IAS 36, punkt 6, definieras att en kassagenererande enhet är den minsta grupp av tillgångar som ger upphov till inbetalningar som är i allt väsentligt oberoende av andra tillgångar. Varje fartyg uppfyller den definitionen, vilket också framgår av det faktum att vissa fartyg är upplagda och därmed inte genererar några intäkter. Av punkt 22 framgår att återvinningsvärdet generellt ska fastställas för den enskilda tillgången. Börsen påpekar att andra företag i branschen utför nedskrivningstest på individuella fartyg i enlighet med IAS 36. Av bolagets upplysning i not framgår inte tydligt om återvinningsvärdet har baserats på verkligt värde minus försäljningskostnader eller nyttjandevärde. Av Bolagets svar framgår att upplysning om mäklarvärderingar innebär att återvinningsvärdet baseras på verkligt värde minus försäljningskostnader. Bolaget har angivit att detta kommer att förtydligas. Börsen noterar att upplysningar i enlighet med IAS 36, punkt 130f, som i sådana fall krävs saknas i företagets årsredovisning.

Beslut 12/16: Påpekande med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende Riktlinjer Alternativa nyckeltal

Börsen noterar att det saknas en definition av begreppet "*Engångsposter*". Bolaget hänvisar till en senare delårsrapport där begreppet har beskrivits enligt följande: "*I syfte att underlätta en jämförelse av Bolaget:s underliggande resultat mellan perioder, identifieras och beskrivs separat poster som ledningen bedömer vara av engångskaraktär*". Börsen anser att denna beskrivning knappast kan betraktas som en definition som uppfyller kraven i punkt 20 i ESMA:s Riktlinjer om alternativa nyckeltal (ESMA/2015/141). Det som benämns som en definition är möjligtvis en förklaring till varför bolaget anser att begreppet behövs, men begränsar inte tillämpningsområdet. Av årsredovisningen och kvartalrapporterna framgår dessutom att vissa delposter inte är av engångskaraktär eftersom dessa förekommer vid flera tillfällen. Börsen noterar dessutom att begreppet "*underliggande resultat*" inte heller definieras.

Börsen konstaterar därmed att kraven i ESMA:s Riktlinjer om Alternativa nyckeltal inte uppfyllts varför bolaget uppmanas att i kommande finansiella rapport inkludera tydliga definitioner av de använda begreppen.

Beslut 13/16: Påpekande med begäran om rättelse i framtida rapporter avseende Riktlinjer Alternativa nyckeltal

Börsen noterar att kvartalsrapporten saknar en definition av begreppet "*Poster av engångskaraktär*". Bolaget hänvisar till en separat upplysning, där begreppet definieras som "*Poster som Bolaget bedömer vara av engångskaraktär, i syfte att underlätta en jämförelse av Bolagets underliggande resultat mellan perioder*". Börsen anser att denna definition knappast kan betraktas som en definition som uppfyller kraven i punkt 20 i ESMA:s riktlinjer om alternativa nyckeltal (ESMA/2015/141). Det som benämns definition är möjligtvis en förklaring till varför Bolaget anser att begreppet behövs, men begränsar inte tillämpningsområdet. Av en specifikation i publikation framgår dessutom att vissa delposter inte är av engångskaraktär eftersom dessa

förekommer i flera kvartal. Börsen noterar dessutom att begreppen "underliggande resultat" och "särskilda poster" inte heller är definierade.

Börsen konstaterar därmed att kraven i ESMA:s Riktlinjer om Alternativa nyckeltal inte uppfyllts varför bolaget uppmanas att i kommande finansiella rapport inkludera tydliga definitioner av de använda begreppen.

Beslut 14/16: Kritik med begäran om särskild rättelse avseende överträdelse av IAS 36

Börsen har ifrågasatt varför Bolaget, trots rapporter som visar på förluster, fallande bruttomarginal och bruttoresultat samt ett negativt kassaflöde från rörelsen, inte har skrivit ner tillgångar under 2015. Börsen anser bland annat att de prognosticerade marginaler som Bolaget har använt i sitt nedskrivningstest för befintliga tillgångar inte speglar Bolagets finansiella utveckling. Likaså borde Bolaget ha inkluderat två nyligen förvärvade bolag som skulle kunna ha fått betydelse för bedömning av ett eventuellt nedskrivningsbehov. Börsen konstaterar att IAS 36 inte undantar förvärv under förvärvsåret från nedskrivningsprövning. Även om förvärvet sker i nära anslutning till ett rapportdatum bör prövningen göras för att säkerställa att förvärvspriset inte är för högt (Basis of Conclusions, punkterna 171 och 172). Bolaget har efter ärendets påbörjan tagit beslut om en nedskrivning men Börsen konstaterar att detta borde ha gjorts tidigare varför Bolaget inte kan undgå kritik. Bolaget har uppmanats att göra om beräkningen för nedskrivningstestet per 2015 med adekvata antaganden om marginaler. Ny beräkning av nedskrivningsbehov ska redovisas i en särskild rättelse i kommande bokslutskommuniké samt i årsredovisningen med tillämpning av bestämmelserna i IAS 8 om redovisning av fel samt alla upplysningskrav i IAS 36.

PÅPEKANDEN OCH ÖVRIGA KOMMENTARER

Som framgår ovan har Börsen ändrat det sätt hur bedömningar utformas för att åstadkomma en bättre anslutning till ESMA:s Riktlinjer (se sid 6). Där Börsens bedömning har resulterat i en tillsynsåtgärd, har dessa redan behandlats i föregående avsnitt. I årets slutbrev finns det därför inte längre en indelning i påpekanden och övriga kommentarer. För de individuella bolag som har varit föremål för årets granskning framgår dock att vissa kommentarer kan anses vara "mindre oväsentliga" än andra. Liksom tidigare har Börsen avslutat sina slutbrev med en lista med punkter där Bolaget i sitt svar har angivit att ändring kommer att ske. I alla fall gäller dock att dessa påpekanden och övriga kommentarer ska bedömas utifrån vad som är relevant och väsentlig för det specifika bolagets kommande finansiella rapporter. Börsen står bakom den ansats som IASB och ESMA har kommunicerat att finansiella rapporter ska vara företagsspecifika. Börsen har i ett flertal slutbrev angivit att förtydliganden som lämnats till Börsen som svar på de frågor som ställts med fördel kan tas med i årsredovisningen. Upplysningar ska vara relevanta och de ändringar som nu har genomförts i IAS 1¹⁴ förtydligar hur utformning av rapporter och väsentlighet ska bedömas. Börsens påpekanden och övriga kommentarer ska betraktas som hjälp vid kvalitetsförbättring av finansiella rapporter.

I följande avsnitt återges de vanligaste punkter som har noterats under årets genomgång. Sammantaget bör noteringarna i rapporten utgöra ett bra underlag för de noterade bolagen som önskar kvalitetssäkra sina finansiella rapporter. I de fall avvikelserna avser samma områden som redan har tagits upp särskilt i föregående avsnitt upprepas dessa inte här.

¹⁴ Ändringar gäller för finansiella rapporter som publiceras efter den 1 januari 2016.

IAS 1 UTFORMNING AV FINANSIELLA RAPPORTER

Fortlevnadsprincipen

Punkt 25 innehåller utgångspunkten att finansiella rapporter ska vara upprättade utifrån fortlevnadsprincipen. Uppllysning ska lämnas om de osäkerhetsfaktorer som föreligger samt Bolagets bedömning av hur dessa har begränsats. I de undantagsfall där sådan osäkerhet föreligger är det särskilt viktigt att bolagets överväganden tydligt anges.

Presentation av resultat i fastighetsbolag

Det är praxis i Sverige att fastighetsbolag redovisar värdeförändringar i räntederivat utanför bolagets finansiella resultat, även om det i bolagets finansiella riskbeskrivning tydligt framgår att dessa derivat har ingåtts för att bemästra fluktuationer i räntekostnader. I ett europeiskt sammanhang har dock de svenska fastighetsbolagen en något avvikande utformning av sina resultaträkningar. Med hänsyn till att det inom IASB pågår projekt för utformning av resultaträkningen och *Performance Reporting* har Börsen uppmanat bolag att överväga ändring. Börsen har dock valt att stanna vid denna kommentar.

Redovisningsprinciper

En väsentlig del av ett företags upplysningar i noter avser dess tillämpade redovisningsprinciper (punkt 117). Punkt 122 kräver upplysningar om de bedömningar företagsledningen gör vid tillämpning av dessa på företagets specifika transaktioner. Det kan noteras att citat från IFRS standarden fortfarande är vanligt förekommande, särskilt hos mindre bolag. I ett antal fall har konstaterats att redovisningsprinciper anges för poster/transaktioner som inte finns (exempelvis vissa finansiella instrument eller säkringsredovisning) och att principer saknas för vissa andra områden (exempelvis incitamentsprogram). Börsen har i vissa slutbrev kommenterat att vissa anpassningar, inklusive borttaganden av irrelevant text, bör ske.

Punkt 123 och 125 kräver upplysning om bedömningar vid tillämpning av redovisningsprinciper och källor till osäkerhet i uppskattningar vid rapportperiodens slut. Dessa presenteras oftast under benämningar som "Väsentliga uppskattningar och bedömningar". Börsen har noterat att dessa ofta är så allmänt hållna att informationsvärdet måste anses mycket begränsat.

Många bolag borde med fördel kunna ta del av utvecklingen mot alternativa utformningar av noterna till de finansiella rapporterna hos en del av de större företagen.

Poster av engångskaraktär

En del företag presenterar poster av engångskaraktär eller särredovisar poster under motsvarande benämning. Börsen noterar att definitioner av vad som ingår i dessa begrepp ofta saknas eller är väldigt diffusa. Beskrivningar visar i vissa fall att en del poster inte är av engångskaraktär. En tydlig definition är väsentlig för att användare ska kunna förlita sig på att begreppet hanteras konsistent över tiden. Börsen hänvisar även till ESMAs prioriterade områden för 2016 och Riktlinjer om Alternativa nyckeltal på annat ställe i denna rapport.

Omklassificeringar

Punkt 41 kräver att upplysningar lämnas om omklassificeringar av jämförelsetal (karaktär, belopp och anledning). Börsen har noterat att dessa upplysningar relativt ofta saknas och att förändrade belopp ibland är av en storlek som kräver upplysning. Särskilt kassaflödesrapporten (men inte begränsad till denna) verkar vara föremål för omklassificeringar. Användare bör, om inte annat särskilt anges, kunna utgå från att jämförelsetal stämmer med tidigare publicerade rapporter.

Punkt 38 avser krav om jämförelseinformation. Dessa upplysningar saknas ibland, främst avseende nedskrivningstest.

Punkt 104 kräver ytterligare information om kostnadernas karaktär för företag som klassificerar kostnader efter funktion. Punkten nämner som exempel avskrivningar och ersättningar till anställda.

Börsen har redan tidigare angett att upplysningar inte begränsas till just dessa exempel. Upplysningarna bör omfatta hela skillnaden mellan nettoomsättningen och rörelseresultatet.

IAS 7 RAPPORT ÖVER KASSAFLÖDEN

Rapporten över kassaflöden har varit ett prioriterat område i årets granskning. Börsen har noterat att mindre fel i belopp och i anslutning till vissa noter tyvärr är vanligt förekommande. Även om dessa fel eller omklassificeringar ofta avser oväsentliga belopp, är det ett tecken på bristande kvalitetssäkring av den för analytiker kanske viktigaste delen av rapporten.

Ett flertal bolag i årets undersökning rapporterar kassaflödena i delårsrapporter komprimerade till "tre rader": kassaflöde från löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet. Ytterligare 11 bolag presenterar kassaflödesrapporten i en mer komprimerad form än i årsredovisningen. Börsen påminner om ett tidigare uttalande från IFRS IC (juli 2014) att en komprimerad rapport över kassaflöden i enlighet med IAS 34 bör innehålla all information som är relevant för att förstå ett företags möjlighet att generera kassaflöde och företagets behov av att använda dess kassaflöde. IFRS IC avslutades med "*It also noted that it did not expect that a three-line presentation alone would meet the requirements in IAS 34*".

I ett fall har bolaget redovisat anskaffning av materiella anläggningstillgångar som kassaflöde från investeringsverksamhet som, på grund av bolagets verksamhetskaraktär, utgör en del av den löpande verksamheten.

IAS 12 INKOMSTSKATTER

IAS 12, punkt 34, anger att en uppskjuten skattefordran ska redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdragen kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning. Någon tidsbegränsning finns inte i standarden. Bolag som inte alls eller endast delvis redovisat en uppskjuten skattefordran trots att bolaget går med vinst har uppmanats att förbättra upplysningar om de bakomliggande specifika förhållanden som motiverar denna redovisning. Börsen förordar starkt att bolagen överväger att inkludera den information som lämnas som svar på Börsens frågor på detta och andra områden i kommande finansiella rapporter, då samma information ofta är lika relevant även för andra användare.

Punkten 71 och 74 anger att nettoredovisning endast kan ske om också avsikten att nettoreglera föreligger. I ett fall har kvittning redovisats av uppskjuten skatt där karaktären av de uppskjutna fordringarna och skulderna gett vid handen att sådan avsikt inte kunnat föreligga.

Punkt 81 kräver en avstämning mellan periodens skattekostnad och redovisat resultat. Börsen har noterat att de poster som förekommer i sådana avstämmningar kan behöva förtydligas, ibland på grund av sin ovanliga storlek eller otydliga beskrivning. Ett annat område där förbättring kan ske är att tydliggöra sambandet mellan det i kassaflödesanalysen redovisade beloppet för betald skatt och relaterade belopp i de övriga finansiella rapporterna och noter därtill.

Karaktären av skattebefriade eller ej avdragsgilla delbelopp i avstämning av årets skattekostnad kan behöva anges för att uppnå syftet med upplysningen.

IAS 18 INTÄKTER

Upplysningar om bolagets intäkter är inte sällan bristfälliga. Som exempel noterade under årets undersökning kan nämnas:

- Boiler plate beskrivning av redovisningsprinciper (på en så hög abstraktionsnivå att dessa kan gälla vilket bolag som helst)
- Otydlig beskrivning av hur komplexa avtal redovisas

- Olikheter i beskrivning eller namngivning i redovisningsprinciper, segmentsrapporter och noter

Börsen har i nästan alla fall avstått från åtgärder med hänsyn till att IFRS 15 kommer att efterträda IAS 18 från 1 januari 2018. Som en del av ESMA:s Enforcement Priorities kommer Börsen att följa upp hur information om effekten av IFRS 15 redovisas i nästa års granskning.

IAS 19 ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA

En av ESMA:s Enforcement Priorities 2015 avser marknadsklimatets inverkan på de finansiella rapporterna. Det omnämns som exempel det nuvarande ränteläget med låga eller negativa räntor som påverkar indata i olika beräkningar. Diskonteringsräntan för pensionsförpliktelser är en av dem. Börsen har i årets undersökning i ett antal fall ställt ett stort antal frågor avseende bolagens redovisning av dess svenska pensionsförpliktelser. Börsens noteringar återges nedan i sammandrag, vilket också kan vara av intresse även för bolag som inte har varit föremål för årets undersökning.

I noter om redovisningsprinciper eller om pensionsförpliktelser beskrivs hur diskonteringsränta fastställts. I många fall har texter i detta sammanhang haft en lydelse ungefär som nedan:

Diskonteringsräntan baseras på företagsobligationer. Säkerställda bostadsobligationer anses i detta sammanhang vara företagsobligationer. Löptiden motsvarar återstående tid till utbetalning.

Användning av säkerställda bostadsobligationer är vanligt sedan 2011-2012. Vid den tiden ändrade de flesta börsnoterade bolag från statsobligationer till bostadsobligationer som underlag för beräkningarna. Börsen bedömde då att den svenska marknaden för bostadsobligationer kunde anses vara tillräckligt djup och väl fungerande och att dessa finansiella instrument fortsättningsvis bör användas som bas för beräkning av diskonteringsränta för svenska pensionsförpliktelser.¹⁵

Diskonteringsansats behandlas i IAS 19 i punkterna 83-86. Punkt 86 behandlar situationen att det inte finns någon fungerande marknad för obligationer med en löptid som är tillräckligt lång för att motsvara den beräknade förfallotiden för alla betalningarna:

I sådana fall diskonterar företaget betalningar med kortare förfallotid med aktuella marknadsräntor för obligationer med motsvarande löptid och uppskattar diskonteringsansatsen för förpliktelser med längre förfallotid genom att extrapolera aktuella marknadsräntor längs avkastningskurvan.

Börsen har noterat att den process som bolagen tillämpar för att bestämma diskonteringsansatsen är ett exempel på en bedömning som företagsledningen gör när den tillämpar bolagets redovisningsprinciper. Sådana bedömningar kräver upplysning i enlighet med IAS 1 punkt 122.

Årets undersökning har visat att det finns olika metoder för att bestämma diskonteringsansats. Urval och antalet obligationer som tas in i bedömningarna skiljer sig åt, bedömningen om det finns en aktiv marknad för vissa löptider är olika, extrapolering kan ske genom olika tekniker, tidpunkten mellan avläsning av kurvan och rapportdatum varierar (och kan ibland tyckas vara för långt). Det är några exempel som Börsen har påträffat. Inom ESMA har det diskuterats att sådana avvikelser mellan bolag inte kan utesluta att viss "cherry picking" förekommer genom att exempelvis utelämnas vissa obligationer. Börsen har i årets undersökning i första hand krävt att upplysningar förbättras så att användare av finansiella rapporter kan bilda sig en uppfattning om vilka bedömningar företaget har gjort för att ta fram den använda diskonteringsräntan. För en investerare, som kan antas ha viss kunskap om att löptiden för pensionsutbetalningar och obligationerna skiljer sig åt, är det viktig information för att förstå hur bolaget har hanterat detta och för att kunna bedöma känslighetsanalysen. Även om det inte finns ett direkt krav i IAS 19 på upplysning av den använda

¹⁵ Börsens årlig rapport avseende övervakning av finansiell information 2012, sid19-21.

metodikerna, anser Börsen att det följer av bestämmelser i IAS1 punkt 122 och 125 samt IAS 19 punkterna 144 i förhållande till punkterna 76 och 86 att en beskrivning av metodiken bör lämnas.

Många bolag redovisar stora belopp som omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner i totalresultatet. I årsredovisningen finns tabeller med viss grad av detaljering, där det framgår att omräkningseffekter i stort beror på ändringar i de finansiella antagandena. Det saknas dock information om vilka av de finansiella antagandena som har sådana effekter och varför. De i totalresultatet redovisade beloppen är oftast mycket större än de belopp som redovisas för årets pensionskostnader i resultaträkningarna. Med hänsyn till de stora beloppen och skillnader i tecken (plus i år, minus i jämförelseår eller tvärtom) anser Börsen att bolagen bör överväga om en mer detaljerad upplysning som förklarar dessa ändringar inte vore lämplig.

Övriga punkter som kan förbättras är:

- a) Upplysningar i delårsrapporter som förklarar skillnader i redovisat belopp i totalresultat mellan kvartalet och jämförelseperioden (det kan noteras att i flera fall avser omräkningar kvartalsvis endast ändring i ränta medan övriga aktuariella antaganden redovisas först i sista kvartalet när en komplett beräkning enligt IAS 19 utförs. Denna upplysning finns ofta inte i bolagets beskrivning)
- b) Redovisning av både pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar per land eller annan indelning som möjliggör bedömning av under- eller överskottssituation, så att även en riskbeskrivning av effekter av olika fonderingskrav kan bedömas.
- c) Beskrivning av pensionsplaner, särskilt där det finns både avgiftsbestämda och förmånsbestämda planer i samma stiftelse.

Börsen har även genom en kort (begränsad, statistiskt ej säkerställd) desk-review tagit del av den diskonteringsrats som ett antal svenska stora bolag redovisar i årsredovisningar för 2015, avseende svenska pensionsförpliktelser. Tillämpade diskonteringsräntor kan sammanfattas som nedan:

	2015	2014
Högsta ränta	3,57	3
Median	3,2	2,76
Lägsta ränta	2,1	2,29
Bolag med räntehöjning	16	
Bolag med räntesänkning	3	

Förutom ett bolag som sedan 2015 övergått till att använda statsobligationer använder alla bolag som ingick i urvalet säkerställda bostadsobligationer. Eftersom den angivna durationen av pensionsförpliktelserna inte ligger så långt isär, är det något förvånande att skillnader i diskonteringsräntor och förändringar mellan perioderna är relativt stora. Räntehöjningar har varit mellan 15 och 80 bps för de individuella företagen, med ett undantag som ligger över 1 %. Räntesänkningar har varit mellan 25 och 75 bps.

Ovan nämnda skillnader samt övriga noteringar från årets undersökning ger Börsen anledning att inkludera IAS 19 som ett fokusområde¹⁶ för nästa års granskning.

IAS 24 UPPLYSNINGAR OM NÄRSTÅENDE

Punkt 18 kräver kvantitativa upplysningar. Dessa saknas ibland med hänvisning till att transaktionerna genomförts på marknadsmässiga villkor. I punkt 23 nämns att upplysning om att transaktioner genomförts på dessa villkor endast får ges om sådana villkor kan styrkas. Det är dock

¹⁶ Se sid 16

inget undantag från kvantitativa uppgifter. I en del fall lämnas upplysningar i förvaltningsberättelsen, vilket inte uppfyller upplysningskraven enligt IFRS.

Upplysningar utelämnas ibland med hänvisning till att transaktionerna anses oväsentliga. Det kan i detta sammanhang noteras att även om transaktionsbeloppen, mätt utifrån Bolagets perspektiv inte är väsentliga, medför ibland närstående transaktionerna att även väsentlighet utifrån mottagarens perspektiv samt karaktär på transaktionen ska beaktas i detta avseende.

IAS 28 INNEHAV I INTRESSEFÖRETAG OCH JOINT VENTURES

Enligt IAS 28 medför ett aktieinnehav om 20% en presumtion att ett intresseföretag förligger. I några fall har innehav legat väldigt nära denna gräns. Med hänsyn till bestämmelserna i punkterna 5 och 6, är en motivering av varför betydande inflytande föreligger eller ej relevant information för en investerare. Börsen anser att detta särskilt bör vara aktuellt när ägarbolaget innehar styrelseplatser, vilket ställer krav på en bättre motivering. Börsen vill särskilt lyfta fram punkterna 31 och 119 i IAS 1 i den nya lydelse som gäller från 2016.

IAS 36 NEDSKRIVNINGAR

Som framgår av avsnitt tillsynsärenden, sid 17-22 har ett antal bolag tilldelats kritik eller påpekande som även föranlett tillsynsåtgärder med hänsyn till avvikelser från IAS 36. Förutom dessa bolag har Börsen även i andra fall (ett drygt tiotal) noterat att upplysningar om nedskrivningstest är i behov av förbättring. De vanligaste bristerna, utöver de redan angivna, sammanfattas nedan.

IAS 36, punkt 134d(i), kräver upplysning om varje viktigt antagande. Som Börsen redan i tidigare rapporter har påpekat kräver punkt 134 (utöver denna upplysning) upplysning om den använda diskonteringsräntan och tillväxten efter prognosperioden i subpunkter d(iv) och d(v). Tillsynsmyndigheter inom ESMA anser därför att dessa sistnämnda variabler inte utgör de viktiga antaganden som bolaget ska upplysa om. Detta framgår även av exempel 9 som punkten 137 hänvisar till. Börsen noterar att praxis varierar från att upplysning av dessa viktiga antaganden saknas till att det omnämns osannolikt många antaganden. Viss diskrepans har också noterats mellan de omnämnda antagandena och de som beskrivs i känslighetsanalysen.

I ett antal fall har Börsen begärt att Bolaget överlämnar detaljerade beräkningar för nedskrivningstest, styrelsematerial avseende bolagets beslut om nedskrivning eller ej och revisorernas rapportering till bolaget. Sådan begäran har ofta föranletts av att en nedskrivning redovisats i efterföljande rapporter och då information om den genomförda känslighetsanalysen i den föregående årsredovisningen inte gett någon indikation att nedskrivning skulle kunna bli aktuell. Av det överlämnade materialet kan ibland konstateras att det så kallade "headroom" har minskat mellan åren. Sådan minskning anses vara en indikation att en mer noggrann upplysning bör vara aktuell. Upplysningar att "inga rimligt möjliga förändringar i(det viktiga antagandet) kommer att leda till nedskrivningsbehov" kan ibland tyckas vara osannolikt med beaktande av att känslighetsanalysen (punkt 134f) gäller hela prognosperioden (dvs inklusive terminalvärdet). Motsvarande krav om att nedskrivning kan bli aktuellt inom ett år finns i IAS 1, punkt 129.

Punkt 134f(iii) anger att upplysning som ska lämnas om det belopp med vilket värdet som innefattas av det viktigaste antagandet måste ändras, efter det att eventuella följd effekter av ändringar på de andra variablerna införlivats. Börsen noterar att Bolag ofta anger känsligheten för antagandet för sig, utan beaktande av sådana följd effekter.

I ett antal fall har inget nedskrivningstest genomförts om förvärvet har skett under året eller i nära anslutning till bokslutsdatumet. Punkt 96 anger tydligt att nedskrivningsbehov för förvärv under

räkenskapsåret ska prövas innan det aktuella räkenskapsåret löpt ut. Bestämmelsen motiveras med att man vill förhindra att bolag kan vänta till nästa år med en nedskrivning på grund av att förvärvspriset varit för högt (BC 172-173). I sådana fall kan inte heller förvärvspriset betraktas som att återvinningsvärdet är verkligt värde efter avdrag för kostnader för försäljningen (punkt 134e).

Enligt punkt 134d(i) ska upplysning lämnas om "varje viktig antagande" på vilket företagsledningen har baserat sina kassaflödesprognoser. Lydelsen av denna punkt ändrades när IFRS 13 infördes 2013. Till dess krävdes i samma paragraf "en beskrivning av varje viktig antagande". Övergången kan inte tolkas på annat sätt än att nuvarande lydelse kräver kvantifiering. Det framgår även av Basis of Conclusions punkt BC209C(d), där IASB kräver "quantitative information about significant inputs", vilket är i linje med krav som ställs i IFRS 13. Denna punkt ser i första hand på situationer där nyttjandevärdet är verkligt värde efter avdrag för kostnader vid försäljning, men det anger i parentes: "*along with a conforming amendment to the disclosures about value in use*". Börsen noterar att det råder olika uppfattningar i praxis om kvantifiering också behövs om inget nedskrivningsbehov föreligger. IFRS-manualer hos de stora revisionsbyråerna är inte entydiga. I några fall har tidigare hänvisning att kvantifiering är frivillig tagits bort, i andra fall ges ingen vägledning på denna punkt. Tillsynsmyndigheter har generellt som ansats att mer kvantifiering bör ske när headroom är mindre.

Övriga punkter som kan förbättras är:

- upplysningar om genomförd nedskrivning (punkt 130)
- diskonteringskurs ska anges före skatt (punkt 55 samt A20)
- jämförelseinformation saknas (IAS 1 punkt 38).
- Upplysningar krävs per kassagenererande enhet eller grupper av enheter som dock inte kan vara mer aggregerad än rörelsesegment (punkterna 80 och 134).

IAS 38 IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

Av punkt 99 framgår att avskrivningar redovisas i resultaträkningen, om dessa inte ingår i anskaffningsvärdet för en annan tillgång. Avskrivningar redovisas ofta på raden "forskning och utveckling". De flesta bolagen anger som redovisningsprincip att avskrivning på aktiverade utvecklingskostnader påbörjas i samband med att produkten eller tjänsten kommer ut på marknaden. Liksom tidigare år har Börsen i dessa fall ifrågasatt varför avskrivningar inte allokeras till kostnad för sålda varor eftersom det föreligger ett nära samband med försäljningen. I sådana fall avviker även begreppen bruttovinst eller bruttomarginal från sin gängse innebörd. Bolagens resonemang och effekter på innehållet i bruttovinsten är exempel på bedömningar som i enlighet med IAS 1 punkt 122 kräver närmare upplysning. Förtydligande kan även behövas med hänsyn till de krav som ställs i ESMA:s Riktlinjer Alternativa nyckeltal.

Övriga punkter som kan förbättras är:

- IB-UB avstämning bör särredovisa tillägg från rörelseförvärv (punkt 118e(i))
- Upplysning om de faktorer som stödjer bedömningen att nyttjandeperioden är obestämbar (punkt 122a)

IFRS 3 RÖRELSEFÖRVÄRV

Ett bolag har beräknat värdet av apportemissionen på en snittkurs under två veckor. Bestämmelsen i punkt 37 är tydlig med att verkligt värde ska beräknas per förvärvstidpunkten. Av IFRS 13 följer att det är kursen per detta datum för noterade aktier (Nivå 1, IFRS 13 punkt 69).

Punkt B64q kräver upplysning om intäkter och resultat sedan förvärvstidpunkt och från början av räkenskapsåret. I många fall har noterats att dessa upplysningar endast ges för intäkter

Punkt B67a kräver upplysning om varför förvärvsanalysen är preliminär och vilka poster som avses. Denna information saknas ofta, särskilt i delårsrapporter.

IFRS 7 FINANSIELLA INSTRUMENT: UPPLYSNINGAR

Att bolag saknar uppgifter om räntebetalningar i löptidsanalysen är tyvärr relativt vanligt. IFRS 7, punkt 39, kräver upplysningar i form av en löptidsanalys för finansiella skulder (39a) och derivat (39b). Av punkt B11D framgår att löptidsanalysen avser avtalade, ej diskonterade utbetalningar, d.v.s. inklusive ränta. Att lånet löper med rörlig ränta har anförts som motiv att upplysning inte kan lämnas. I sådana fall bör dock ränta beräknas baserat på vid bokslutstillfället gällande ränta. Intervaller som används verkar mest vara schablonmässiga. För att uppfylla syftet med IFRS 7 bör löptidsanalysen vara företagsspecifik, vilket innebär att ytterligare perioder kan behövas i det fall bolaget har finansieringsproblem eller har majoriteten av belopp i ett för stort intervall, exempelvis närmast allt inom 3-5 år.

Övriga punkter som kan förbättras:

- jämförelseinformation bör anges (IAS 1, punkt 38).
- IFRS 7 punkt 40a kräver en känslighetsanalys för varje typ av marknadsrisk som bolaget är exponerat för vid rapportperiodens slut. Denna ska visa hur resultat och eget kapital påverkas av rimliga möjliga förändringar i den relevanta riskvariabeln. Upplysning om effekter på eget kapital och de metoder och antaganden som känslighetsanalysen bygger på (punkt 40b) saknas ibland.
- Vid upplysning att det finns lånevillkor bör även anges om dessa har uppfyllts

IFRS 8 RÖRELSESEGMENT

De vanligaste bristerna finns fortfarande i efterlevnad av bestämmelser om information per företag (punkterna 31-34). Upplysningar om intäkter från externa kunder för varje produkt och tjänst saknas ibland även om bolag utanför de finansiella rapporterna lämnar information om ett flertal produktområden. Börsen har påpekat att i den mån bolaget inte kan presentera sådan information som krävs enligt punkt 32 ska upplysning lämnas om denna omständighet.

Punkt 33 avser geografisk information om intäkter från externa kunder och anläggningstillgångar. Ofta saknas information om Sverige och om på vilken grund intäkter från externa kunder är hänförliga till enskilda länder. I några fall redovisas stora belopp som "övrigt" vilket visar sig innehålla länder som når 10 % gränsen.

I ett antal fall har Börsen noterat att "högste verkställande beslutsfattare" beskrivs som bolagets styrelse. Av original version av IFRS 5 framgår tydligt att detta begrepp (CODM) avser den operationella ledningen. Enligt Aktiebolagslagen är sådana operationella verksamheter inte en styrelseuppgift.

Många, särskilt mindre, bolag redovisar endast ett segment, även om Bolagets beskrivningar av dess verksamhet ibland ger något annorlunda intryck. Börsen hänvisar till de nya bestämmelser som gäller för finansiella rapporter 2016 där företags bedömning vid sammanslagning av rörelsesegment kräver en beskrivning (punkt 22aa).

IFRS 10 KONCERNREDOVISNING

I ett antal fall har Börsen begärt en motivering av varför konsolidering sker eller ej. Det gäller särskilt i gränslandet runt 50 % aktieinnehav där "de facto" kontroll kan förekomma men innehavet redovisas som innehav med betydande snarare än bestämmande inflytande. Bolagets bedömning där är ett exempel på de bedömningar som kräver upplysning i enlighet med IAS 1 punkt 122. Börsen har i slutbrev angivit att förtydligande som lämnats till Börsen som svar på våra frågor borde inkluderas i företagens årsredovisningar.

IFRS 12 UPPLYSNINGAR OM ANDELAR I ANDRA FÖRETAG

Standarden kräver en rad upplysningar där upplysning om icke-kontrollerande intressen (särskilt punkt 12g) ibland brister.

IFRS 13 VÄRDERING TILL VERKLIGT VÄRDE

Börsen har noterat att information om de tillämpade värderingsmetoderna och indata (punkt 93) i ett antal fall saknades för tilläggsköpeskilling. Det har även noterats skillnader mellan hur de olika nivåerna i värderingshierarki beskrivs i redovisningsprinciper och not.

Övriga punkter som kan förbättras:

- Förtydliga vilka de använda klasserna av tillgångar och skulder är (punkt 94 kräver indelning på basis av tillgångens eller skuldens karaktär, kännetecken, risker och nivå i hierarkin för verkligt värde)
- I vissa fall kan det behövas en förklaring till varför det redovisade värdet kan anses vara en god indikation på verkligt värde

KONTAKTUPPGIFTER TILL BOLAGSÖVERVAKNINGEN

Nasdaq Stockholm AB
Tullvaktsvägen 15
105 78 Stockholm
iss@nasdaq.com
Telefon +46 8 405 70 50

PUBLICERING PÅ BÖRSENS HEMSIDA

Rapporten finns på börsens hemsida tillsammans med kritikärenden:
www.nasdaqomx.com/nordicsurveillance (Redovisningstillsyn)